

Anti-pestprotocol

Elke dag gaan tienduizenden kinderen met grote angst naar school, omdat ze daar worden getreiterd en mishandeld. Elke groep kent zijn eigen zondebok: kinderen die het mikpunt zijn van hoon, spot, pesterijen, tot fysiek geweld aan toe.

Pesten gebeurt overal. Pesten kan in alle groepen van de basisschool voorkomen. Helaas ook op de Bron.

Wij willen omgaan met pestgedrag vanuit ons christelijk geloof. Voor God is ieder mens gelijk. Jezus leert ons de naaste lief te hebben als onszelf. Daarom willen we de kinderen leren dat pesten verboden is en dat ze het niet hoeven te accepteren wanneer ze gepest worden.

Dit Anti-Pestprotocol heeft als doel:

- dat alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen
- regels en afspraken te maken zodat kinderen en volwassenen elkaar kunnen aanspreken op de in dit protocol geformuleerde regels en afspraken, als zich ongewenste situaties voordoen
- door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, alle kinderen in de gelegenheid te stellen met veel plezier naar school te gaan

Wat is pesten?

Algemeen

Pesten is geen ruzie. Pesten is ook niet plagen.

We spreken van *pesten* als er één pester is of meerdere pesters zijn en er een "zondebok" is. Deze zondebok krijgt van alles de schuld, hoewel hij/zij onschuldig en hulpeloos is. De pester is gefrustreerd. Hij kan zijn agressie niet kwijt op de plek waar het hoort en richt dit daarom op zijn slachtoffer. Iedereen kan "zondebok" worden. Pesten kan alleen maar ontstaan wanneer gedurende langere tijd steeds hetzelfde slachtoffer gekozen wordt. De groep speelt hierin een grote rol. Wanneer het de norm is om respect en waardering voor elkaar te hebben zal pesten minder snel een kans krijgen.

De groep kan niet goed functioneren als er wordt gepest. Je kunt dit ook omdraaien en zeggen: als er wordt gepest functioneert de groep niet goed. Slechts in enkele gevallen gaat het om een probleem tussen 2 kinderen. Als er wordt gepest in een groep staat alles onder druk. De andere groepsleden lopen het risico slachtoffer te worden. De pester moet zijn "naam" groot houden en zal niet uit zichzelf kunnen ophouden. De "zondebok" wordt steeds eenzaam en minder krachtig. Veel gedrag in de groep komt voort uit angst en de slechte sfeer.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- een problematische thuissituatie
- een voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

De voorwaarden om pesten te kunnen bestrijden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: de ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.

- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. De vertrouwenspersoon is er voor alle betrokkenen. Wie dit is kunt u vinden in de schoolgids.

Signalen van pesterijen kunnen zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen;
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot;
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven;
- briefjes doorgeven of sms-jes sturen;
- beledigen;
- opmerkingen maken over kleding;
- isoleren;
- buiten school opwachten, slaan of schoppen;
- op weg naar huis achterna rijden;
- naar het huis van het slachtoffer gaan;
- bezittingen afpakken;
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer;
- somatische klachten.

Deze lijst kan steeds verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Hoe willen wij met pesten omgaan?

Op school willen we elke 2 maanden een onderwerp in de kring aan de orde stellen. Onderwerpen als: veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen. Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals: spreekbeurten, rollenspellen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken.

Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Belangrijke regels bij het hanteren van het pestprotocol

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden is het afspreken van regels voor de leerlingen.

Algemene stelregels

regel 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de groep 1 leren we de kinderen: Je mag niet klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

regel 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

regel 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen: School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Leerlingen, ouders, leerkrachten en directie lossen samen het probleem in overleg op.

Regels die gelden voor alle leerlingen

1. Doe niets bij een ander kind, wat je zelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
4. Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen of krabben. Je komt niet aan een ander! Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of juf.
5. Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of de juf wanneer je zelf of iemand anders wordt gepest.
7. Als de pester door blijft gaan, vertel je dit aan je meester of juf.
8. Word je gepest, praat er thuis ook over. Je moet het niet geheim houden.
9. Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
10. Niet aan spullen van een ander zitten.
11. Luisteren naar elkaar.
12. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen of hierop beoordeeld worden.
13. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn welkom op school.
14. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
15. Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten maken we weer een nieuwe start.

Wat doen we ...

Preventief

- Bij de methode "Goed gedaan" wordt in alle groepen aandacht besteed aan het pestprobleem.
- In de school zijn er twee contactpersonen, de zgn. "contactpersonen voor klachten en vertrouwenswerk". Dit zijn twee leerkrachten die zich verdiepen in de problematiek van het pesten, door het volgen van een cursus en op de hoogte blijven door b.v. het lezen van artikelen hierover. Eens per jaar gaan de contactpersonen de klassen rond met de boodschap om o.a. pestgedrag te melden. Dat kan door hen aan te spreken of via de brievenbus, die in de hal hangt.
- Voor pestgedrag tussen meisjes wordt het materiaal "Meidenvrij" incidenteel gebruikt.
- Vanaf groep 6 volgen de kinderen de cursus "Veilig Internet" waar ook het onderwerp "digitaal pesten" aan de orde komt.
- Giechelgeheimpjes
- De groepen kunnen gebruik maken van het "pestkwartet" (de gewone en de digitale versie).
- Op school zijn boeken en dvd's, die de kinderen stimuleren in een gezonde sociale omgang.
- De "Kanjertaining" wordt gegeven, zowel in de onderbouw als de bovenbouw. Hierin komt pestgedrag uitvoerig ter sprake. Op De Bron zijn 5 gecertificeerde Kanjertrainers.
- De contactpersoon en/of leerkracht laat zich regelmatig bijscholen over het thema "pesten".
- In de groepen zijn de goede omgangsregels bekend. Deze worden eens per 2 maanden door de leerkrachten herhaald.

Curatief (wanneer er wordt gepest)

Als de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. De leerkracht denkt te zien dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden).

Sanctie

De sanctie is opgebouwd in 5 fases, afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn / haar gedrag.

fase 1:

1. Time-out op een vaste, afgesproken plaats (op het plein)

2. Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn. (ouders worden ingelicht over de oorzaak van het nablijven)
3. Een schriftelijke opdracht (b.v. stelopdracht) over de toedracht en zijn/haar rol in het pestprobleem
4. Door gesprek: bewustwording voor wat hij of zij met het gepeste kind uithaalt.
5. Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komt aan het einde van iedere week (gedurende een bepaalde periode) in een kort gesprek aan de orde

fase 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de "Dit-kan-niet map" en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem (bijvoorbeeld middels een anti-pesthandelingsplan en een anti-pestcontract).

fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals de vertrouwenspersoon, de onderwijsbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het tijdelijk plaatsen op een andere locatie behoort tot de mogelijkheden.

fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Van alle fasen dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden, die ook in de zorgmap en het leerling-dossier terug te vinden is. We gebruiken hiervoor het "Dit kan niet-formulier".

Het gebruik van het Vijfsporenbeleid

Wanneer ingrijpen in een peestsituatie een grote kans van slagen wil hebben, kunnen we het beste gebruik maken van het zgn. Vijfsporenbeleid.

Dit betekent dat de vijf bij een peestsituatie betrokken partijen ingeschakeld worden bij het werken aan een oplossing.

1. Het slachtoffer

Hulp aan het slachtoffer (door de ouders, de leerkracht(en) en in ernstige gevallen professionele hulpverlening). Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest. Daarbij kunnen de volgende aandachtspunten gehanteerd worden:

- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil.
- De leerling leren het niet "uit te lokken". De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt en moet reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld: je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of "ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen". Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Het in de groep bespreekbaar maken.

2. De zwijgende middengroep

Inschakelen van de zgn. zwijgende middengroep, de omstanders.

- De meeloper zien wij als een passieve pester.
- Hij is medeplichtig. Blijft op afstand, doet niets om het pesten te stoppen.
- Hij neemt het niet op voor het slachtoffer.
- Hij lacht mee met de pester omdat hij bang is om zelf gepest te worden.

Deze dingen worden bespreekbaar gemaakt in de groep.

Informatie over pestgedrag valt niet onder "klikken". De groep moet dit duidelijk ervaren.

De groep wordt nog eens gewezen op de omgang- en gedragsregels.

Lessuggesties die gebruikt kunnen worden staan in: "Pesten op school" door Bob van der Meer. Dit boek is aanwezig in de soc./em kast op school.

3. De pester

Hulp aan de pester(s) is net zo belangrijk als de begeleiding van de gepeste leerling.

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken. (de baas willen zijn, jaloezie, verveling). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor degene die gepest wordt.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten degene die gepest wordt heeft.
- Pesten is verboden. Wij houden ons aan deze regel: straffen als het kind wel pest en belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
- Het kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school d.m.v. elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind: wat is de oorzaak van het pesten? Geven van een brochure met tips voor thuis.
- Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen van hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

4. Leerkracht/team/directie

Kritisch kijken naar het voorbeeld dat je geeft als leerkracht/team/directie. Ben je zelf ook lid van de zwijgende omstanders? Is de sfeer in de groep goed? Dit wordt om de twee maanden tijdens de teamvergadering besproken. Eventueel kan een training plaatsvinden.

5. Adviezen geven aan en krijgen van ouders

5.1. Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Probeer uw eigen emoties in de hand te houden. U loopt anders kans dat uw kind gaat denken: Ik vertel het thuis maar niet, papa en mama worden er ook verdrietig van. Dit heb je vooral bij oudere kinderen.
- Neem uw kind serieus.
- Ga kijken in speelsituaties. Waak voor overbescherming, dit werkt averechts.
- Lees boeken/bekijk DVD's over het onderwerp.
- Geef informatie, boeken etc. aan uw kind.
- Laat uw kind alles van zich afschrijven.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect en zelfvertrouwen vergroot worden of weer terug komen. Steunen en belonen!
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Misschien kan hij/zij daar in uitblinken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt en dat hij/zij niet de enige is.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociaal-vaardigheidstraining of weerbaarheidstraining.

5.2. Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

5.3. Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Ten slotte

- De directeur is, in overleg met de leerkrachten, degene die bepaalt welke sancties er worden genomen. Hij is degene die uiteindelijk, na zorgvuldig de diverse aspecten afgewogen te hebben, de eindbeslissingen neemt.
- School kan gevoelige informatie m.b.t. pesten in sommige gevallen niet in de openbaarheid brengen. Van ouders wordt vertrouwen gevraagd in het team, dat zij hierin zorgvuldige afwegingen maakt.
- Van ouders mag worden verwacht dat zij zorgvuldig spreken over betrokken personen en hun ouders. Dit om een gevoel van onveiligheid bij alle partijen zo klein mogelijk te houden en geen verdere schade aan te richten.
- Situaties kunnen verschillen. De leerkracht overlegt met het zorgteam, eventueel met ondersteuning van de externe vertrouwenspersoon, wat de juiste stappen zijn.
- Ouders en leerkrachten zijn te allen tijde vrij om de externe vertrouwenspersoon in te schakelen voor het geven van adviezen. Zij is er voor het welzijn van alle kinderen. En een onafhankelijke partij in deze.

